28. 6. 2001

ID: 10003

Skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování

Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba ve smyslu citovaného ustanovení považovat výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o.s.ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplynuly ani jinak nevyšly za řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti ...

Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba ve smyslu citovaného ustanovení považovat výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o.s.ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplynuly ani jinak nevyšly za řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popřípadě poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti je logický rozpor, nebo který odporuje ustanovení § 133 až § 135 o.s.ř. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 5.6.2001, sp.zn. 21 Cdo 1416/2000)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce J. Č., zastoupeného advokátem, proti žalovanému Českému svazu tělesné výchovy se sídlem v P., zastoupenému advokátem, o neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. 5 C 132/98, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. ledna 2000 č.j. 58 Co 594/99-81, tak, že rozsudek Městského soudu se zrušuje a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Dopisem ze dne 16.2.1998 zn. A/16/98 žalovaný sdělil žalobci, že s ním podle ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce „v důsledku porušení pracovní kázně zvlášť hrubým způsobem" okamžitě zrušuje pracovní poměr. Důvod k tomuto opatření spatřoval v tom, že žalobce „od 13.1.1998 do současné doby soustavně porušuje povinnosti vyplývající z pracovního poměru tím, že podle pokynů zaměstnavatele nekoná osobně práce podle pracovní smlouvy ve stanovené pracovní době, odmítá bez udání konkrétních důvodů plnit veškeré pokyny nadřízených a dále se prokazatelně dopouští soustavné zaviněné absence". Vytýkaného porušení pracovní kázně se měl žalobce dopustit poté, co mu byla dopisem žalovaného ze dne 15.12.1997, který převzal dne 5.1.1998, dána výpověď z pracovního poměru podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c) zák. práce pro nadbytečnost v důsledku zrušení žalobcem zastávané funkce a následně dne 12.1.1998 žalovaným rozhodnuto, že od 13.1.1998 do skončení pracovního poměru bude žalobce „podléhat přímému řízení ekonomického

ředitele ČSTV p. P.".

Žalobce se domáhal, aby bylo určeno, že uvedené okamžité zrušení pracovního poměru je neplatné. Žalobu odůvodnil tím, že žalovaný, u kterého byl zaměstnán v pracovním poměru na dobu neurčitou na základě pracovní smlouvy ze dne 10.12.1995, s ním okamžitě zrušil pracovní poměr „v době, kdy byla dána překážka v práci" na straně zaměstnavatele.

Obvodní soud pro Prahu 6 rozsudkem ze dne 12.6.1998 č.j. 5 C 237/97-13 (správně 5 C 132/98-13) žalobě vyhověl a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 3.150,- Kč. Soud prvního stupně vycházel ze zjištění, že na základě rozhodnutí výkonného výboru Českého svazu tělesné výchovy ze dne 19.11.1997 byla s platností od 1.12.1997 zrušena žalobcem zastávaná funkce „vedoucího odboru softwaru a registrace". V důsledku toho nastala na straně žalovaného překážka v práci ve smyslu ustanovení § 130 odst. 1 zák. práce, během níž „nebyl oprávněn přidělovat žalobci jinou práci, než jak je uvedeno v jeho pracovní smlouvě", a žalobce měl nárok na náhradu mzdy ve výši průměrného výdělku. Žalobce proto podle názoru soudu prvního stupně „postupoval zcela správně, jestliže odmítl vykonávat práci, která mu byla přidělena, neboť byla v rozporu s pracovní smlouvou", a v jeho jednání tudíž nelze spatřovat porušení pracovní kázně zvlášť hrubým způsobem.

K odvolání žalovaného Městský soud v Praze usnesením ze dne 4.11.1998 č.j. 19 Co 422/98-28 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Odvolací soud vytkl soudu prvního stupně, že v řízení dosud není „postaveno najisto, zda v daném případě žalobce nemohl konat práci pro překážky na straně zaměstnavatele", popřípadě „zda v době výpovědní lhůty žalovaný umožnil žalobci pracovat podle pracovní smlouvy", neboť podle názoru odvolacího soudu skutečnost, že žalobce byl v době výpovědní lhůty podřízen ekonomickému řediteli P., „ještě nevypovídá nic o tom, že tato změna v osobě přímého nadřízeného měla automaticky za následek i změnu náplně práce, jež byla žalobci garantována pracovní smlouvou".

Obvodní soud pro Prahu 6 poté rozsudkem ze dne 9.6.1999 č.j. 5 C 132/98-56 žalobě opět vyhověl a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 9.025,- Kč. Po doplněném dokazování dospěl k závěru, že za stavu, kdy dne „1.12.1997 funkce vedoucího odboru SW a registrace již u žalovaného neexistovala", avšak žalobce měl na tuto funkci „stále platnou pracovní smlouvu, která nebyla změněna", měl žalovaný žalobci „vyplácet pouze mzdu ve smyslu § 130 odst. 3 zák. práce a nesnažit se ho protiprávně v rozporu s pracovní smlouvou převést na jinou práci", či řešit situaci návrhem na rozvázání pracovního poměru dohodou ke dni 15.1.1998. Jestliže se žalobce za této situace (a po písemném upozornění žalovaného, že jeho postup je nesprávný) „přestal dostavovat do práce" a odmítl vykonávat jinou než sjednanou práci, nelze jeho jednání podle názoru soudu prvního stupně kvalifikovat jako porušení pracovní kázně zvlášť hrubým způsobem opravňující žalovaného s žalobcem podle ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce okamžitě zrušit pracovní poměr.

K odvolání žalovaného Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 13.1.2000 č.j. 58 Co 594/99-81 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl, a žalobci uložil, aby „nahradil" žalovanému náklady řízení ve výši 9.600,- Kč a náklady odvolacího řízení ve výši 3.225,- Kč, obojí „na účet advokáta". Odvolací soud vyjádřil názor, že i „přes organizační změny, o nichž bylo rozhodnuto výkonným výborem ČSTV v listopadu 1997", „žalovaný mohl a chtěl i po dobu výpovědní lhůty plnit svou povinnost vůči žalobci zakotvenou v ust. § 35 odst. 1 písm. a) zák. práce, tj. přidělovat mu práci

podle pracovní smlouvy", a proto „nelze dovodit, že pouze tím, že rozhodl o organizační změně", „vytvořil žalobci překážky, pro které nemohl konat osobně práci podle pracovní smlouvy". Pokud tedy žalobce „přes opakovaná upozornění žalovaného na nedovolené absence a výzvy k plnění pracovních povinností podle sjednané pracovní smlouvy a pokynů nadřízených pracovníků k plnění úkonů, které spadaly do rámce druhu a místa sjednané práce, protože jen takové úkony s výjimkami uvedenými v ust. § 37 a 38 zák. práce může zaměstnavatel od zaměstnance vyžadovat", od 13.1.1998 přestal docházet do zaměstnání a „odmítl se svým zaměstnavatelem komunikovat", shledal odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně v takovém jednání žalobce „hrubé porušení pracovní kázně takové intenzity, která vedla žalovaného důvodně k okamžitému zrušení pracovního poměru". Protože dopis ze dne 16.2.1998 „obsahoval i další náležitosti, které zákon pro takový úkon předpokládá" je okamžité zrušení pracovního poměru žalobce platným právním úkonem.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání z důvodů uvedených v ustanovení „§ 241 odst. 3 písm. c) a d) o.s.ř.". Namítal, že odvolací soud věc posoudil „v přímém rozporu se stávající judikaturou a to konkrétně s rozsudkem Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.2.1997 sp. zn. 2 Cdon 1/97 v obdobném sporu", ze kterého vyplývá, že „jestliže zaměstnavatel nemůže z důvodu organizační změny přidělovat zaměstnanci práci podle pracovní smlouvy (například proto, že funkce zastávaná zaměstnancem byla zrušena) a nedošlo-li ani ke změně pracovní smlouvy nebo k platnému převedení na jinou práci, jde o překážku v práci na straně zaměstnavatele". Žalobce poukázal na okolnost, že podle dohody o změně pracovní smlouvy ze dne 30.8.1996 vykonával u žalovaného funkci „vedoucího odboru SW a registrace" a jeho náplní práce byla „výlučně řídící a koordinační činnost", která „předpokládala existenci dalších podřízených pracovníků" (uvedený závěr „lze dovodit i z ustanovení § 74 zák. práce o základních povinnostech vedoucích pracovníků"); proto v případě zrušení této funkce ještě za trvání pracovního poměru se žalovaný „sám zbavil možnosti přidělovat žalobci práci sjednanou v rozsahu dle pracovní smlouvy" a nastala tak na jeho straně překážka v práci. Nemožnost řídit a koordinovat předmětný odbor vyplývala podle názoru dovolatele i ze skutečnosti, že dne 19.1.1998 byl „původní" odbor SW a registrace (respektive jeho zbývající zaměstnanci), „přestěhován z původních prostor a rozdělen na dvě části", z nichž jedna část byla převedena do podřízenosti odboru služeb a druhá do podřízenosti odboru finančních a devizových služeb „s tím, že odbor jako takový již dříve pro jeho zrušení přestal existovat" a „současně bylo fakticky zrušeno i pracoviště žalobce a nebylo nahrazeno jiným". S odkazem na „cit. judikát Nejvyššího soudu" a rozsudek Nejvyššího soudu „sp. zn. 2 Cdon 1535/97" žalobce dovozoval, že pokud v důsledku organizačních změn u žalovaného nemohl vykonávat práci podle pracovní smlouvy z důvodu překážky na straně zaměstnavatele a s převedením na jinou práci, tj. přeřazením pod vedení ekonomického ředitele p. P. na dobu výpovědní lhůty, vyslovil nesouhlas, nelze v takovém případě jeho nepřítomnost na pracovišti a neplnění pokynů zaměstnavatele považovat za zvlášť hrubé porušení pracovní kázně. Žalobce navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) věc projednal podle Občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000 – dále jen „o.s.ř." (srov. Část dvanáctou, Hlavu I, bod 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony); po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Podle ustanovení § 53 odst.1 písm.b) zák. práce zaměstnavatel může okamžitě zrušit pracovní poměr jen výjimečně, a to pouze tehdy, porušil-li zaměstnanec pracovní kázeň zvlášť hrubým způsobem.

V okamžitém zrušení pracovního poměru ze dne 16.2.1998 daném podle ustanovení § § 53 odst.1 písm.b) zák. práce, žalovaný mimo jiné vytýkal žalobci, že od 13.1.1998 nekoná „osobně práce podle pracovní smlouvy ve stanovené pracovní době". Protože existencí tohoto porušení pracovní kázně jsou další vytýkaná porušení pracovní kázně (odmítání „plnit veškeré pokyny nadřízených", „soustavné zaviněné absence") podmíněna, je nepochybné, že pro posouzení, zda tímto jednáním žalobce porušil pracovní kázeň takovým způsobem, aby s ním zaměstnavatel mohl okamžitě zrušit pracovní poměr podle ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce, je mimo jiné významné zjištění, zda žalovaný skutečně přiděloval žalobci od 13.1.1998 práci podle pracovní smlouvy.

Závěr o tom, zda žalobce nekonal podle pokynů zaměstnavatele osobně práci podle pracovní smlouvy, kterou mu žalovaný „mohl a chtěl i po dobu výpovědní lhůty" přidělovat, představuje skutkové zjištění soudu. Jedná se o výsledek dokazování (hodnocení důkazů), při němž soud hodnotí důkazy podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti, a přihlíží přitom pečlivě ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (srov. § 132 o.s.ř.).

Podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř. lze dovolání odůvodnit tím, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba ve smyslu citovaného ustanovení považovat výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o.s.ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplynuly ani jinak nevyšly za řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popřípadě poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti je logický rozpor, nebo který odporuje ustanovení § 133 až § 135 o.s.ř. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva. Provedeným dokazováním je třeba rozumět jak dokazování provedené u soudu prvního stupně, tak i dokazování u soudu odvolacího.

Z odůvodnění napadeného rozsudku odvolacího soudu a z obsahu spisu vyplývá, že při zjišťování, zda žalovaný mohl přidělovat žalobci práci podle dohody o změně sjednaných pracovních podmínek ze dne 30.8.1996 i po rozhodnutí o zrušení tohoto druhu práce (funkce) „k datu 1.12.1997", vzal odvolací soud v úvahu jen okolnosti, které vyplývají z výpovědí svědků P. K. a P. P. S přihlédnutím k tomu, že žalobce byl upozorňován na porušování pracovní kázně, že nebyl převeden na jinou práci („k takovému úkonu ze strany žalovaného vůbec nedošlo"), dospěl k závěru, že „přes organizační změny, o nichž bylo rozhodnuto výkonným výborem ČSTV, mezi něž patřilo i zrušení funkce vedoucího útvaru SW a registrace", žalobce měl „dále vykonávat práci podle pracovní smlouvy, pracovního řádu a pokynů nadřízených pracovníků a řídit podřízené pracovníky až do skončení výpovědní doby, jak mu to ukládá ust. § 35 odst. 1 písm. b) zák. práce". Takovéto hodnocení důkazů však nelze považovat za odpovídající zákonu. Odvolací soud totiž nehodnotil všechny důkazy provedené v řízení u soudu prvního stupně a v řízení odvolacím, které se vztahovaly k rozhodné

skutkové otázce (každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti,), nýbrž jen okolnosti svědčící ve prospěch zaujatého závěru. Do procesu hodnocení důkazů nezahrnul důkazy, z nichž vyplývají skutečnosti, které uvedenému skutkovému závěru odvolacího soudu odporují, a s těmito důkazy se nevypořádal. Jedná se zejména o „náplň činnosti" vedoucího střediska software a registrace, podle níž vedoucí „řídí a koordinuje činnost střediska", o „Systemizaci funkcí aparátu VV ČSTV, Se RK a OPS ČSTV k 1.12.1997", podle něhož byl odbor SWR „jako takový" zrušen, funkce v tarifním stupni 9 a 7 převedeny do organizačního začlenění úseku ekonomického ředitele, funkce v tarifním stupni 4 převedena do organizačního začlenění oddělení služeb, o usnesení Výkonného výboru ČSTV ze dne 19.11.1997 č.97/51/385, jímž zrušil funkci vedoucího odboru SW a registrace „s platností 1.12.1997". Zhodnotit jednotlivě i ve vzájemné souvislosti s dalšími důkazy bude zapotřebí výpověď svědka P. K., podle které „útvar softwaru byl prakticky rozdělen na dvě části", „úkolem žalobce bylo řádně ukončit jeho funkci" a to, co měl žalobce dělat po dobu výpovědní lhůty „zcela jednoznačně vyplývá z pracovního řádu", a obdobně výpověď P., podle něhož naopak „útvar softwaru běžel prakticky dál zhruba se stejnou pracovní náplní". V rámci prováděného hodnocení důkazů bylo na místě náležitě uvážit, do jaké míry lze přihlížet k těm skutkovým závěrům svědka, které neplynou z jeho vlastních poznatků, nýbrž ke kterým dospěl na základě úvahy, vycházející z nesprávné premisy (v řízení před soudem prvního stupně svědek K odvíjí svůj postoj k otázce, že žalobce „má chodit do práce", ze skutečnosti, že mu nebyl krácen plat, P. pak dovozoval, že žalobce „měl plat, stále platnou smlouvu, takže věcně měl práci vykonávat pořád").

Jelikož odvolací soud pominul rozhodné skutečnosti, které vyplývají z uvedených důkazů provedených před soudy obou stupňů, neodpovídá výsledek jeho hodnocení důkazů postupu stanovenému v § ustanovení 132 o.s.ř. Skutkové zjištění odvolacího soudu, že žalovaný i po zrušení funkce „vedoucího útvaru softwaru a registrace" přiděloval žalobci práci sjednanou v dohodě o změně sjednaných pracovních podmínek ze dne 30.8.1996 a že žalobce odmítl výkon právě tohoto sjednaného druhu práce, tedy že se stal skutek uvedený v okamžitém zrušení pracovního poměru ze dne 16.2.1998, proto nemá oporu v provedeném dokazování.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný; Nejvyšší soud České republiky jej proto zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, § 243b odst. 2, věta první o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Nesprávné poučení
- Nájem bytu
- Nároky pozůstalých (exkluzivně pro předplatitele)
- Odpovědnost státu za újmu (exkluzivně pro předplatitele)
- Promlčení (exkluzivně pro předplatitele)
- Valná hromada (exkluzivně pro předplatitele)
- Doručování
- Zastoupení

- Zánik závazku
- Zadržovací právo
- Insolvenční řízení (exkluzivně pro předplatitele)